

Πρόγραμμα Ενδοϋπηρεσιακής Επιμόρφωσης εκπαιδευτικών,
Εκπαιδευτικών Ψυχολόγων και εκπαιδευτικών
Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής

Επιμορφωτικό σεμινάριο
«Διδάσκοντας την Ελληνική ως δεύτερη
γλώσσα στο Δημοτικό Σχολείο»

21-22 Μαρτίου 2014, Λευκωσία
16-17 Μαΐου 2014, Λεμεσός

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ, ΠΡΟΟΔΟΣ, ΕΥΗΜΕΡΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

SOLIDARITY FUNDS

ΠΑΙΔΑΓΟΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΚΥΠΡΟΥ

ΔΡΑΣΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Αξιοποίηση του διδακτικού υλικού της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας (4)

Μαρία Μητσιάκη, mmitsiak@lit.auth.gr
Εκπαιδευτικός, Διδάκτωρ Εφαρμοσμένης
Γλωσσολογίας, Α.Π.Θ.

Σχολικό

Βιβλία για το δημοτικό

- :: Γλώσσα
- :: Ιστορία, γεωγραφία, μελέτη περιβάλλοντος, πολιτική αγωγή
- :: Καρτέλες Ιστορίας

Βιβλία/υλικά για το γυμνάσιο

- :: Γλώσσα
- :: Ασκήσεις Γραμματικής
- :: Λογοτεχνία
- :: Ιστορία
- :: Μαθηματικά
- :: Φυσικές Επιστήμες
- :: Γεωγραφία

Υποστηρικτικό

Επιμορφωτικό

Διδακτικό υλικό σε ηλεκτρονική μορφή για τουρκόφωνους και πομακόφωνους μαθητές

<http://www.museduc.gr/index.php?page=2&sub=1>

Τα ουσιαστικά έχουν διαφορετικές καταλήξεις ανάλογα με:

ΤΟ ΓΈΝΟΣ

ΤΗΝ ΠΤΩΣΗ

ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΌ

Το γένος

Κάθε ουσιαστικό ανήκει σε ένα από τα εξής τρία γένη: το αρσενικό, το θηλυκό και το ουδέτερο.

Τα **αρσενικά** ουσιαστικά παίρνουν το άρθρο ο ή το άρθρο ένας και τελειώνουν σε:

- ας ο άντρας, ο πίνακας, ο τυροπιτάς
- ης ο μαθητής, ο φράχτης, ο καφετζής
- ος ο άνθρωπος, ο σκύλος, ο αδελφός
- ές ο καφές
- ούς ο παππούς
- έας ο κουρέας, ο προβολέας, ο ιερέας

Τα **θηλυκά** ουσιαστικά παίρνουν το άρθρο η ή το άρθρο μία / μια και τελειώνουν σε:

- α η φωλιά, η χώρα, η ταχύτητα, η ακτίνα, η μαμά
- η η βροχή, η πόλη, η απόφαση, η πλάτη
- ος η άμμος, η είσοδος
- ου η αλεπού

Τα **ουδέτερα** ουσιαστικά παίρνουν το άρθρο το ή το άρθρο ένα και τελειώνουν σε:

- ι το παιδί, το τραγούδι
- ο το φρούτο, το βουνό, το δωμάτιο
- ος το δάσος, το έδαφος
- μα το στόμα, το όνομα, το γράμμα
- μο το πλύσιμο, το γράψιμο
- ς το κρέας, το τέρας, το φως
- ν το περιβάλλον, το σύμπαν, το μηδέν

Μια διαφορετική γραμματική

Όνομα: _____
 Επώνυμο: _____
 Τάξη: _____

Διαβάζω το παράδειγμα και συνεχίζω τις προτάσεις.

Λόγω / Εξαιτίας + γενική

Χτες θέλαμε να πάμε βόλτα. Τελικά μείναμε σπίτι, γιατί έβρεχε ολημέρα.

Δεν πήγαμε βόλτα λόγω / εξαιτίας της βροχής.

Δεν πήγαμε βόλτα λόγω / εξαιτίας του ότι έβρεχε.

1. Την περασμένη Κυριακή είχαμε αποφασίσει να πάμε εκδρομή, όμως εκείνη τη μέρα αρρώστησε ο αδερφός μου. Τελικά μείναμε σπίτι λόγω της αρρώστιας του αδερφού μου.
 λόγω / εξαιτίας του ότι αρρώστησε ο αδερφός μου.
2. Δεν έγραψε καλά στο διαγώνισμα λόγω _____
 λόγω / εξαιτίας _____
3. Πολλοί άνθρωποι παθαίνουν γρίπη το χειμώνα λόγω _____
 λόγω / εξαιτίας _____
4. Οι γονείς μου δε βγήκαν έξω χτες βράδυ λόγω _____
 λόγω / εξαιτίας _____
5. Ο παππούς δε βλέπει καλά λόγω _____
 λόγω / εξαιτίας _____
6. Δεν κοιμηθήκαμε όλο το βράδυ λόγω _____ στο διπλανό διαμέρισμα.
 λόγω / εξαιτίας _____ στο διπλανό διαμέρισμα.

Γλωσσικές ασκήσεις

Διδακτικό υλικό σε ηλεκτρονική μορφή για ομογενείς

<http://www.ediamme.edc.uoc.gr/diaspora/index.php?yliko>

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΣΕΙΡΑ: ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ (ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ)

Επίπεδο	Τίτλος
Πρώτο (τάξεις προδημοτική - Δευτέρα)	Παίζω και μιλώ, βιβλίο μαθητή
	Παίζω και μιλώ, τετράδιο δραστηριοτήτων
	Παίζω και μιλώ, οδηγίες νηπιαγωγού
	Παίζω και μαθαίνω, βιβλίο μαθητή
	Παίζω και μαθαίνω, ασκήσεις και δραστηριότητες
	Παίζω και μαθαίνω, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό
	Βλέπω και διαβάζω, βιβλίο μαθητή
	Βλέπω και διαβάζω, τετράδιο δραστηριοτήτων
	Βλέπω και διαβάζω, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό
	Μαθαίνω να διαβάζω, βιβλίο μαθητή
	Μαθαίνω να διαβάζω, τετράδιο δραστηριοτήτων
	Διαβάζω και γράφω, βιβλίο μαθητή
	Διαβάζω και γράφω, τετράδιο δραστηριοτήτων
	Διαβάζω και γράφω, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό
	CD-ROM: διαβάζω-γράφω-τραγουδώ
	Μιλώ και γράφω Ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου, βιβλίο μαθητή
Μιλώ και γράφω Ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου, τετράδιο δραστηριοτήτων	
Μιλώ και γράφω Ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου, τετράδιο δραστηριοτήτων 2	
Μιλώ και γράφω Ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό	

δεύτερο (τάξεις 3η-4η)

Γράμματα πάνε κι έρχονται Ελληνικά στον κόσμο, βιβλίο μαθητή

Γράμματα πάνε κι έρχονται Ελληνικά στον κόσμο, τετράδιο δραστηριοτήτων

Γράμματα πάνε κι έρχονται Ελληνικά στον κόσμο -τετράδιο δραστηριοτήτων 2

Γράμματα πάνε κι έρχονται Ελληνικά στον κόσμο, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό

CD-ROM: μιλώ και γράφω Ελληνικά

Ο κόσμος των Ελληνικών, βιβλίο μαθητή

Ο κόσμος των Ελληνικών, τετράδιο δραστηριοτήτων

Ο κόσμος των Ελληνικών, τετράδιο, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό

Καθώς μεγαλώνουμε..., βιβλίο μαθητή

τρίτο (τάξεις 5η-6η)

Καθώς μεγαλώνουμε..., τετράδιο δραστηριοτήτων

Καθώς μεγαλώνουμε...στον κόσμο των Ελληνικών -τετράδιο δραστηριοτήτων 2

Καθώς μεγαλώνουμε...στον κόσμο των Ελληνικών, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό

CD-ROM: καθώς μεγαλώνουμε...στον κόσμο των Ελληνικών

Βήματα μπροστά 1, βιβλίο μαθητή

Βήματα μπροστά 1, τετράδιο δραστηριοτήτων

Βήματα μπροστά 1, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό

τέταρτο (7η-9η)

Βήματα μπροστά 1, ακουστικό CD

Βήματα μπροστά 2, βιβλίο μαθητή

Βήματα μπροστά 2, τετράδιο δραστηριοτήτων

Κλειδιά της Ελληνικής Γραμματικής

Ανθολόγιο της διασποράς

πέμπτο (10η-12η)

Ανθολόγιο κειμένων νεοελληνικής λογοτεχνίας

Από το κείμενο στη λέξη

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ ΤΑΧΥΡΡΥΘΜΑ ΤΜΗΜΑΤΑ**ΣΕΙΡΑ: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΕΑ ΜΟΥ**

Ελληνικά με την παρέα μου 1

Ελληνικά με την παρέα μου 1- Συνοδευτικό τείχος για τον εκπαιδευτικό

Ελληνικά με την παρέα μου 2

Ελληνικά από κοντά

Κλειδιά της Ελληνικής Γραμματικής

Κλειδιά της Ελληνικής Γραμματικής (ελληνορωσική έκδοση)

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ**ΣΕΙΡΑ: ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ**

	Μαργαρίτα 1, βιβλίο μαθητή	
	Μαργαρίτα 1, τετράδιο δραστηριοτήτων	
πρώτο (1η τάξη)	Μαργαρίτα 1, καρτέλες	
	Μαργαρίτα 1, οδηγός για τον εκπαιδευτικό	
	CD-ROM: Μαργαρίτα 1	
	Μαργαρίτα 2, βιβλίο μαθητή	
	Μαργαρίτα 2, τετράδιο δραστηριοτήτων	
πρώτο (2α τάξη)	Μαργαρίτα 2, καρτέλες	
	Μαργαρίτα 2, οδηγός για τον εκπαιδευτικό	
	CD-ROM: Μαργαρίτα 2	
	Μαργαρίτα 3, βιβλίο μαθητή	
	Μαργαρίτα 3, τετράδιο δραστηριοτήτων	
δύο (3η τάξη)	Μαργαρίτα 3, οδηγός για τον εκπαιδευτικό	
	CD-ROM: Μαργαρίτα 3	Μαργαρίτα 4, βιβλίο μαθητή
	Μαργαρίτα 4, τετράδιο δραστηριοτήτων	
	Μαργαρίτα 4, οδηγός για τον εκπαιδευτικό	δύο (4η τάξη)
	CD-ROM: Μαργαρίτα 4	
		Μαργαρίτα 5, βιβλίο μαθητή
τρίτο (5η τάξη)		
	Μαργαρίτα 5, τετράδιο δραστηριοτήτων	
	Μαργαρίτα 6, βιβλίο μαθητή	
τρίτο (6η τάξη)	Μαργαρίτα 6, τετράδιο δραστηριοτήτων	

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ (GCSE)

τρίτο (τάξη 7η)	Νέα Ελληνικά για το GCSE 1, βιβλίο μαθητή Νέα Ελληνικά για το GCSE 1, τετράδιο δραστηριοτήτων Νέα Ελληνικά για το GCSE 2, βιβλίο μαθητή
τέταρτο (τάξεις 8η-9η)	Νέα Ελληνικά για το GCSE 2, τετράδιο δραστηριοτήτων

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΥΛΙΚΟ

ΓΙΑ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

τρίτο (τάξεις 5η-6η)	Ελληνικά! Γιατί όχι, βιβλίο μαθητή Ελληνικά! Γιατί όχι, τετράδιο δραστηριοτήτων
τρίτο (τάξεις 6η-7η)	Ελληνικά! Γιατί όχι 2, βιβλίο μαθητή Ελληνικά! Γιατί όχι 2, τετράδιο δραστηριοτήτων

ΓΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

τέταρτο (τάξεις 7η-8η)	Ελληνικά ως γλώσσα επαφής
------------------------	---------------------------

ΓΙΑ ΙΣΠΑΝΙΑ

Ισπανοελληνικό Λεξικό

ΓΙΑ ΠΑΡΕΥΒΕΙΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

πρώτο (1η τάξη)	Μια φορά κι έναν καιρό 1
πρώτο (2α τάξη)	Μια φορά κι έναν καιρό 2 CD ήχου- Μια φορά κι ένα καιρό 2
δύετο (3η τάξη)	Μια φορά κι έναν καιρό 3
τρίτο	Μαθαίνω να διαβάζω και να γράφω

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΣΕΙΡΑ: ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

πρώτο (τάξεις 1η-2α)	Εμείς και οι Άλλοι, επίπεδο πρώτο, βιβλίο μαθητή Εμείς και οι Άλλοι, επίπεδο πρώτο, οδηγίες εκπαιδευτικού
δύετο (τάξεις 3η-4η)	Εμείς και οι Άλλοι, επίπεδο δεύτερο, βιβλίο μαθητή Εμείς και οι Άλλοι, επίπεδο δεύτερο, οδηγίες εκπαιδευτικού
τρίτο (τάξη 5η)	Στη Μυθοχώρα με τα φτερά του Πήγασου, βιβλίο μαθητή Στη Μυθοχώρα με τα φτερά του Πήγασου, οδηγίες εκπαιδευτικού CD-ROM: Στη Μυθοχώρα με τα φτερά του Πήγασου
τρίτο-τέταρτο (6η-7η)	Ιστοριοδρομίες 1, βιβλίο μαθητή Ιστοριοδρομίες 1, οδηγίες εκπαιδευτικού
τέταρτο (7η-9η)	Ιστοριοδρομίες 2, βιβλίο μαθητή Ιστοριοδρομίες 2, οδηγίες εκπαιδευτικού

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΣΕΙΡΑ: ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

πρώτο (τάξεις 1η-2α)	Εμείς και οι Άλλοι, επίπεδο πρώτο, βιβλίο μαθητή Εμείς και οι Άλλοι, επίπεδο πρώτο, οδηγίες εκπαιδευτικού
δύο (τάξεις 3η-4η)	Εμείς και οι Άλλοι, επίπεδο δεύτερο, βιβλίο μαθητή Εμείς και οι Άλλοι, επίπεδο δεύτερο, οδηγίες εκπαιδευτικού Στη Μυθοχώρα με τα φτερά του Πήγασου, βιβλίο μαθητή
τρίτο (τάξη 5η)	Στη Μυθοχώρα με τα φτερά του Πήγασου, οδηγίες εκπαιδευτικού
τρίτο-τέταρτο (5η-7η)	CD-ROM: Στη Μυθοχώρα με τα φτερά του Πήγασου Ιστοριοδρομίες 1, βιβλίο μαθητή Ιστοριοδρομίες 1, οδηγίες εκπαιδευτικού
τέταρτο (7η-9η)	Ιστοριοδρομίες 2, βιβλίο μαθητή Ιστοριοδρομίες 2, οδηγίες εκπαιδευτικού

ΣΕΙΡΑ: ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ

τρίτο-τέταρτο (5η-7η)	Από τη ζωή των Ελλήνων στην Αργεντινή Από τη ζωή των Ελλήνων στη Μ. Βρετανία Από τη ζωή των Ελλήνων στην Αυστραλία Από τη ζωή των Ελλήνων στον Καναδά, τείχος α' Από τη ζωή των Ελλήνων στον Καναδά, τείχος β' Από τη ζωή των Ελλήνων στις ΗΠΑ Από τη ζωή των Ελλήνων στο Βέλγιο και στην Ολλανδία Από τη ζωή των Ελλήνων στη Μαύρη Θάλασσα Από τη ζωή των Ελλήνων στη Ν. Αφρική
-----------------------	--

ΥΛΙΚΟ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ

ΣΕΙΡΑ: ΜΟΡΜΩ

για παιδιά ηλικία 5-7 ετών 10 δεκαπεντάλεπτες εκπομπές

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Θεωρητικό πλαίσιο και Προγράμματα Σπουδών για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στη διασπορά

Θεωρητικό πλαίσιο και Προγράμματα Σπουδών για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στη διασπορά- Παράρτημα: Λεξιλόγιο

4

Ουσιαστικά

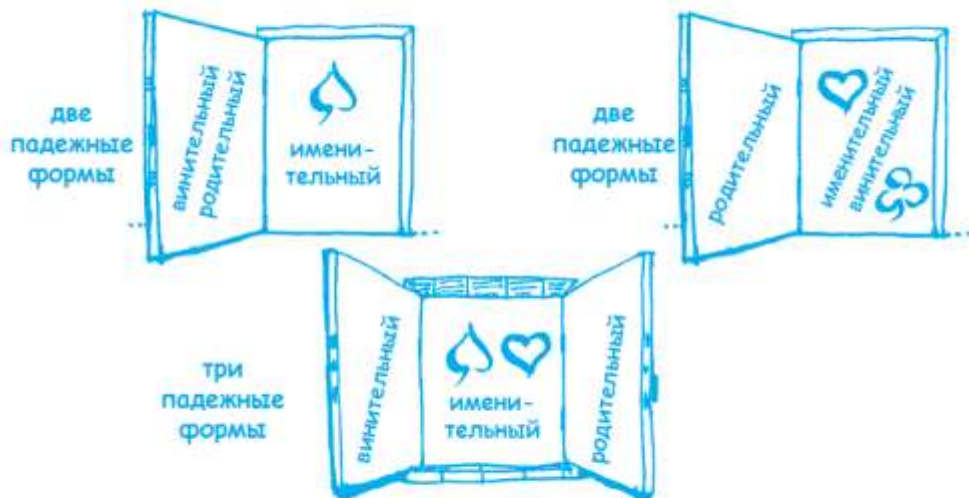
(Имена существительные)

Существительные в греческом языке могут быть мужского, женского или среднего рода. У них различные падежные формы (именительная, винительная или родительная), которые связаны с разными функциями (см. синтаксические функции, имена в роли дополнения). Имена изменяются и в числе.

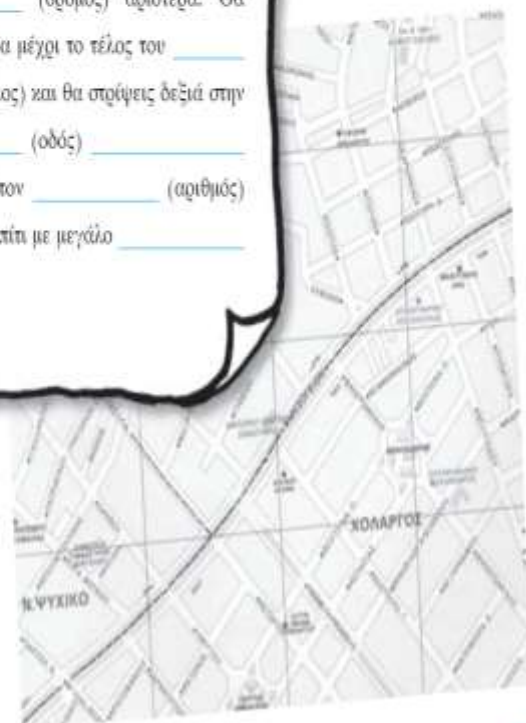
*Αυτός ο δρόμος βγάζει στο κέντρο της πόλης
Βρήκα το δρόμο για το σπίτι μου
Στέκομαι στην άκρη του δρόμου
Οι δρόμοι είναι γεμάτοι κόσμο
Γέμισαν τους δρόμους αφίσες
Ποτέ δεν θυμάμαι τα ονόματα των δρόμων*

Имя может иметь две или три падежные формы.

2. Сахинис дает другу указание дороги, чтобы приехать к нему в гости. Дополните указание

Λοιπόν άκου, Σάκη, πός θα έρθεις.
Είνα παντόγιο! Όπως θα ανεβαίνεις τη
_____ (λευφόρος) Μεσογείων,
θα συναντήσεις μια μεγάλη πλατεία με μια
εκκλησία στο κέντρο. Θα κάνεις τον κύκλο της
_____ (πλατεία) και θα μπεις στην
_____ (οδός) _____
(Φανερωμένη). Θα προχωρήσεις ευθεία. Στα
500 μέτρα περίπου θα δεις ένα _____
_____ (φορένος). Θα στρίψεις στον επόμενο
_____ (δρόμος) αριστερά. Θα
συνεχίσεις ευθεία μέχρι το τέλος του _____
_____ (δρόμος) και θα στρίψεις δεξιά στην
_____ (οδός) _____
(Πυθαγόρας). Στον _____ (αριθμός)
11 θα δεις ένα σπίτι με μεγάλο _____
(χάρτης)...

Все существительные мужского рода в именительном падеже единственного числа заканчиваются на -ς.

Άλλες χρήσιμες ιστοσελίδες

❑ <http://media.uoa.gr/language/index.php>

(Τα νέα ελληνικά ως ξένη γλώσσα: ασκήσεις, γραμματική, άρθρα, κ.ά.)

[http://www.inpatra.gr/kedek/didaktiko.php?\\$ser=3&\\$mer=0](http://www.inpatra.gr/kedek/didaktiko.php?$ser=3&$mer=0)

(προτεινόμενο διδακτικό υλικό από το Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών)

❑ http://www.nglt.uoa.gr/books_el.html

http://www.nglt.uoa.gr/gram_el.html

http://www.nglt.uoa.gr/dict_el.html

(προτεινόμενο διδακτικό υλικό από το Διδασκαλείο Νέας Ελληνικής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών)

❑ www.komvos.edu.gr (η ιστοσελίδα του Κόμβου του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας είναι πολύ χρήσιμη, καθώς προσφέρει δωρεάν πρόσβαση σε λεξικά και σώματα κειμένων)

❑ <http://www.greeklanguage.gr/node/42> (προτεινόμενη βιβλιογραφία από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας)

❑ <http://ins.web.auth.gr/ekdoseis/ekpaideusi/elinikiosbglosa.html>

(προτεινόμενο διδακτικό υλικό από το Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη)

Κριτήρια επιλογής και αξιοποίησης διδακτικού υλικού

Ποιες παράμετροι καθορίζουν το τι και το πώς θα διδαχθεί;

- η ηλικία των διδασκομένων
- το επίπεδο γλωσσομάθειας
(αρχάριοι – μέσοι - προχωρημένοι)
- οι εξειδικευμένες ανάγκες τους και
- η πρώτη/ πρώτες γλώσσα/ γλώσσες τους

Τι θα διδαχτεί και πώς θα διδαχτεί...

- Πρώτα απαιτείται ανάλυση των γλωσσικών αναγκών των μαθητών για να εντοπιστούν τα κενά και οι αδυναμίες τους.
- Στη συνέχεια απαιτείται επιλογή των διδακτέων δομών με βάση τη(ν):
 - πρωτοτυπικότητα
 - συχνότητα και
 - παραγωγικότητά τους.

Η πρωτοτυπικότητα των δομών

Πάνω σε ένα συνεχές μπορούμε να διακρίνουμε τρία εξέχοντα σημεία:

- Ό,τι αποτελεί κεντρική μορφολογική δομή κλίσης και παραγωγής:
 - ✓ από το **ονοματικό σύστημα**: τα αρσενικά σε *-ς*, π.χ. *ναύτης, πατέρας, αδελφός*

- Ό,τι αποτελεί περιφερειακή μορφολογική δομή:
 - ✓ από τα **θηλυκά ουσιαστικά**, τα **αρχαιοκλίτα** σε *-η*, π.χ. *σκέψη*

- Ό,τι αποτελεί «ανωμάλια», «ιδιοτυπία», που κατακτάται λεξιλογικά:
 - ✓ από τα **ρήματα** λ.χ. *είμαι, έχω, βλέπω-είδα* κτλ.

Η συχνότητα των δομών

Επίπεδο των αρχαρίων → ό,τι είναι περισσότερο συχνό

Όσο ανεβαίνει το επίπεδο σπουδών θα διδαχτούν και δομές πιο περιφερειακές.

Συχνότητα = πρωτοτυπικότητα (;;;)

Η παραγωγικότητα των δομών

Παραγωγικά

Επίθετα:

-ικός, π.χ. παιδικός

Ουσιαστικά: (υποκορ.)

-άκι, π.χ. παιδάκι

Λιγότερο παραγωγικά (περιορισμένη κατανομή)

Επίθετα:

-ιος, (λόγιο), π.χ. αιώνιος

Ουσιαστικά (υποκορ.)

-ίδιο (λόγιο), π.χ. κρατίδιο

Αξιοποίηση του διδακτικού υλικού στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

- Η διαπολιτισμικότητα μπορεί να εφαρμοστεί με ευέλικτο τρόπο σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά και τις εξειδικευμένες ανάγκες της πολυπολιτισμικής τάξης.
- Βασικές αρχές:
 - α) της ισοτιμίας των πολιτισμών
 - β) της αποδοχής του πολιτισμικού κεφαλαίου των μαθητών (Bourdieu & Passeron, 1970) και
 - γ) της παροχής ίσων ευκαιριών (Damanakis 2002).
- Όμως, η διαπολιτισμικότητα δεν μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά, αν δεν υιοθετηθεί σε όλες τις πτυχές της εκπαιδευτικής πραγματικότητας:
 - στάσεις διδασκόντων, διδακτικά εγχειρίδια, curricula.

Αξιοποίηση του διδακτικού υλικού σε ποικίλα θεσμικά σχήματα

- τάξεις υποδοχής
- φροντιστηριακά τμήματα/ τάξεις ενίσχυσης της ελληνομάθειας
- μικτές τάξεις

Δυσκολίες, οφέλη, μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα

Από την ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας στην ανάπτυξη της ακαδημαϊκής ικανότητας

Συσχέτιση των θεσμικών σχημάτων με τα επίπεδα ελληνομάθειας

A1	Στοιχειώδης Γνώση
A2	Βασική Γνώση
B1	Μέτρια Γνώση
B2	Καλή Γνώση
Γ1	Πολύ καλή Γνώση
Γ2	Άριστη Γνώση

Συσχέτιση των θεσμικών σχημάτων με τα επίπεδα ελληνομάθειας

Ιδιαίτερα στις μικτές τάξεις οι εκπαιδευτικοί καλούνται να συνδυάσουν τη διδασκαλία της ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης γλώσσας.

Η γνώση του επιπέδου ελληνομάθειας των μαθητών βοηθάει:

- Ⓜ στην επιλογή του κατάλληλου διδακτικού υλικού
- Ⓜ στην επιλογή της διδακτικής μεθόδου που θα χρησιμοποιηθεί.

Αξιοποίηση του διδακτικού υλικού με βάση διαφορετικές διδακτικές προσεγγίσεις

Επικοινωνιακή προσέγγιση

- Γλώσσα → μορφή κοινωνικής δραστηριότητας → διδασκαλία
- Εκμάθηση και κατάκτηση της γλώσσας → μέσα από τη χρήση της σε δραστηριότητες που θα ανταποκρίνονται σε καταστάσεις που θα συναντήσει ο μαθητής έξω από την τάξη
- Γλωσσικές ανάγκες, στόχοι, ενδιαφέροντα και προσδοκίες των μαθητών (ανάλυση γλωσσικών αναγκών) – κίνητρα για εκμάθηση και χρήση της γλώσσας-στόχου μέσα στην τάξη και έξω από αυτή
- Δάσκαλος = σύμβουλος και συντονιστής
- Αυτονομία και αυτενέργεια του μαθητή –ελεγχόμενη στα πρώτα στάδια της διδασκαλίας
- Κατανόηση των λέξεων από τα συμφραζόμενα
- Κατανόηση των γραμματικών δομών όχι μέσω ρητής διδασκαλίας αλλά μέσω της χρήσης τους σε συνθήκες επικοινωνίας
- Απενοχοποίηση λάθους
- Αξιολόγηση της προσπάθειας των μαθητών → αν μετέδωσαν αποτελεσματικά το μήνυμα και όχι με βάση το πόσα λάθη έκαναν.

Πειρατές και θησαυροί

Το 17ο αιώνα η Ισπανία ήταν το πλουσιότερο κράτος του κόσμου, αφού κατάκτησε¹ μεγάλες περιοχές στη Νότια Αμερική και βρήκε πολύ χρυσό και ασήμι. Δύο φορές κάθε χρόνο, τα ισπανικά πλοία μετέφεραν τους θησαυρούς στην Ισπανία. Στη διαδρομή τους, πότε πότε, συναντούσαν πλοία πειρατών, γαλλικά, αγγλικά ή ολλανδικά.

Κουρσάροι για το βασιλιά

Δεν ήταν μόνο οι πειρατές που απειλούσαν τα ισπανικά πλοία αλλά και οι κουρσάροι. Μόνο που αυτοί είχαν επίσημη έγκριση² από τη χώρα τους. Όταν επέστρεφαν στην πατρίδα, ο βασιλιάς τους έπαιρνε και αυτός μερίδιο³ από τα λάφυρα⁴. Έτσι, ο κουρσάρος Φράνσις Ντρέικ ανταμείφθηκε⁵ από τη βασίλισσα της Αγγλίας, όταν της έφερε ένα μυθικό θησαυρό.

1. κατακτώ: κάνω κάτι δικό μου συνήθως με τα όπλα και τη βία, κερδίζω με πόλεμο

2. η επίσημη έγκριση: η άδεια από το κράτος

3. το μερίδιο: το μέρος, το κομμάτι

4. το λάφυρο (συνήθως τα λάφυρα): κάθε αντικείμενο που αρπάζω/παίρνω, χωρίς να μου ανήκει, από κάποιον εχθρό

5. ανταμείβομαι: κερδίζω χρήματα, έπαινο κ.λπ. για κάτι καλό που έκανα

Εναλλακτικοί τρόποι αξιοποίησης του διδακτικού υλικού

Οι μπουκανιέροι

Την ίδια εποχή πολλοί Άγγλοι και Γάλλοι τυχολιόκτες⁶ είχαν φύγει από την πατρίδα τους, λόγω της πείνας ή κάποιου νόμου που τους «κυνηγούσε» και είχαν εγκατασταθεί⁷ παράνομα σε μικρά νησιά των Αντιλλών, όπως τη Χελώνα και τη Τζαμάικα. Εκεί ζούσαν από το κυνήγι, τις φυτείες καπνού και την πειρατεία και συχνά έκαναν επιθέσεις στα πλοία και τις πόλεις των Ισπανών σε άλλα νησιά των Αντιλλών. Από τους ιθαγενείς⁸ Αραουάκ έμαθαν πώς να ψήνουν κρέας σε ξύλινες σχάρες που λέγονταν «μπουκάν». Απ' αυτή τη λέξη προέρχεται και το όνομά τους.

Κώδικας συμπεριφοράς

Στη στεριά οι πειρατές ζουν άστατη ζωή⁹. Στη θάλασσα, όμως, όλα είναι διαφορετικά: σέβονται πάντα τον καπετάνιο. Έχουν αυστηρούς κανόνες για τη μοιρασιά και, αν τραυματιστούν, ανταμείβονται καλά. Κάθε πειρατής έχει κι ένα σύντροφο ναύτη υπό¹⁰ την προστασία του. Η κλοπή και η προδοσία¹¹ τιμωρούνται πάρα πολύ αυστηρά.

6. ο τυχολιόκτης: προσπαθεί να πετύχει το σκοπό του χρησιμοποιώντας κάθε μέσο

7. εγκαθίσταμαι: πηγαίνω να μείνω μόνιμα κάπου

8. ο ιθαγενής: κατοικεί στον τόπο που γεννήθηκε, ο ντόπιος

9. η άστατη ζωή: όχι ήρεμη οικογενειακή ζωή

10. υπό: κάτω από

11. η προδοσία: όταν ξεχνώ την υπόσχεση και την υποχρέωσή μου σε κάποιον και φροντίζω για το δικό μου συμφέρον

Πειρατές σε άλλες θάλασσες

Πειρατές δεν υπήρχαν μόνο στις Αντίλλες. Πολύ νωρίτερα, ο διάσημος Μπαρμπαρόσα σκόρπιζε τον τρόμο¹² σε όλη τη Μεσόγειο. Ήταν Τούρκος, γεννημένος στη Μυτιλήνη το 1466 –ονομαζόταν Χαϊρεντίν–, και από πειρατής έγινε ναύαρχος¹³ του τουρκικού στόλου! Πειρατές, όμως, υπάρχουν ακόμη και σήμερα, ιδίως σε θάλασσες της νότιας Ασίας. Δεν έχουν, βέβαια, κανόνια αλλά σύγχρονα όπλα και κάνουν επιθέσεις συχνά σε τουριστικά πλοία ή σε μικρά εμπορικά. Όμως δύσκολα τα βγάζουν πέρα εκεί όπου υπάρχει οργανωμένο ναυτικό.

12. σκορπίζω τον τρόμο: προκαλώ πολύ μεγάλο φόβο σε όλους
13. ο ναύαρχος

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Περισσότερα Α:

Η περιπέτεια είναι το στοιχείο σου και ξέρεις τα πάντα για τους πειρατές. Θα μπορούσες να είσαι ο φόβος και ο τρόμος των θαλασσών.

Προσπάθησε να κατευθύνεις το ατίθασο πνεύμα σου προς τη σωστή κατεύθυνση και να θυμάσαι ότι ακόμη και τους καλύτερους πειρατές τους περίμεναν τα κάτεργα¹⁵!

Περισσότερα Β:

Έχεις κάποια στοιχεία πειρατικού πνεύματος, αλλά έχεις πολύ δρόμο μπροστά σου μέχρι να μάθεις τα πάντα για τους πειρατές. Θα μπορούσες να γίνεις εξερευνητής, ερευνητής ή κάτι τέτοιο και να ξεκινήσεις με ευχάριστες και όχι τόσο επικίνδυνες περιπέτειες. Αργότερα, βλέπουμε.

Περισσότερα Γ:

Είσαι φιλήσυχος και ειρηνικός και δεν έχεις καμία σχέση με τους κουρσάρους. Η αλήθεια είναι ότι είσαι κλειστός τύπος και θέλεις να έχεις την ηρεμία σου. Όλες οι περιπέτειές σου είναι μέχρι στιγμής φανταστικές! Είσαι τύπος του σπιτιού και σκοπεύεις να μείνεις έτσι!

1. Κάθε πειρατής που σέβεται τον εαυτό του πρέπει να έχει τουλάχιστον...

- A. ...ένα ξύλινο πόδι.
- B. ...δύο ξύλινα πόδια.
- Γ. ...ένα ασάλινο πόδι, γιατί το ξύλο δεν είναι πια της μόδας.

2. Μερικοί πειρατές έκλειναν το ένα τους μάτι με πανί, επειδή...

- A. ...είχαν χάσει το μάτι τους.
- B. ...καλύτερα να σου βγει το μάτι παρά το όνομα!
- Γ. ...ήταν της μόδας!

3. Οι πειρατές έκαναν ρεσάλτο...

- A. ...για να κλέψουν ό,τι βρουν.
- B. ...για να δείξουν ότι είναι πειρατές.
- Γ. ...για να διατηρήσουν τη φόρμα τους πηδώντας από καράβι σε καράβι.

4. Σύμφωνα με την παράδοση, πού έκρυβαν οι πειρατές τους χάρτες των θησαυρών;

- A. Μέσα σε ένα μπουκάλι.
- B. Στην αριστερή τους τσέπη.
- Γ. Στο βαζάκι της μαρμελάδας.

5. Στα πειρατικά πλοία υπήρχε...

- A. ...μία μαύρη σημαία με μια νεκροκεφαλή.
- B. ...μία σημαία με κόκκινες ρίγες.
- Γ. ...η επιγραφή: «Προσοχή! Πειρατές!».

6. Πού έκρυβαν οι πειρατές τους θησαυρούς τους;

- A. Σε κάποιο νησί.
- B. Στο σπίτι τους κάτω από το στρώμα.
- Γ. Σε μια θυρίδα στην τράπεζα.

14. το ρεσάλτο: η επίθεση σε πλοίο

15. τα κάτεργα: η φυλακή

Ηλεκτρονικοί πειρατές

*Κάποτε τους έλεγαν πειρατές!
Σήμερα, τους ονομάζουν χάκερ (hacker).
Είναι αυτοί πραγματικά οι σύγχρονοι πειρατές;
Ας το ανακαλύψουμε!*

Ακόμα και το Διαδίκτυο έχει τους κουρσάρους του, οι οποίοι συχνά, όμως δεν είναι και τόσο κακοί. Υπάρχουν δύο είδη ηλεκτρονικών πειρατών: οι χάκερ και οι κράκερ. Χάκερ είναι κάποιος που παίζει στα δάχτυλα τους¹⁶ ηλεκτρονικούς υπολογιστές και είναι ικανός να μπει σ' ένα σύστημα και να ανακαλύψει όλους τους μηχανισμούς του. Κύριος σκοπός των χάκερ είναι να κάνουν όλες τις πληροφορίες που υπάρχουν στο Διαδίκτυο προσιτές¹⁷ και δωρεάν σε όλους. Οι πρώτοι χάκερ εμφανίστηκαν την δεκαετία του 1950, όταν μερικοί φοιτητές ενός Ινστιτούτου Τεχνολογίας της Βοστώνης διασκεδάζαν χρησιμοποιώντας τις νύχτες τους τεράστιους υπολογιστές του πανεπιστημίου για να προγραμματίσουν τα πρώτα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Εντελώς διαφορετικοί είναι οι κράκερ, που τους αξίζει και με το παραπάνω ο τίτλος των πειρατών. Πράγματι, αυτοί διεισδύουν¹⁸ σε διάφορους υπολογιστές και καταστρέφουν προγράμματα ή κλέβουν πληροφορίες, τις οποίες πουλάνε ή χρησιμοποιούν για παράνομους σκοπούς. Ακόμα, διασκεδάζουν σκορπίζοντας τρομερούς ιούς που προκαλούν τεράστιες ζημιές.

ΚΑΤ. 1. Το 1988 ο Ρόμπερτ Μόρις, ένας νεαρός φοιτητής, διέδωσε στο Διαδίκτυο το πρόγραμμα Worm (σκουλήκι), που διπλασιαζόταν κάθε φορά που το αντέγραφαν. Οι καταστροφές ήταν τρομερές και μόνο ύστερα από πολλές μέρες κάποιοι ερευνητές κατάφεραν να σταματήσουν τη διάδοσή του και ναβάλουν μια τάξη. Αλλά ο δρόμος για νέους και ακόμα πιο επικίνδυνους ιούς είχε ήδη ανοίξει! Πώς θα ονόμαζες τον Ρόμπερτ Μόρις; Χάκερ ή Κράκερ; Γιατί;

16. παίζω στα δάχτυλα: Ξέρω κάτι πάρα πολύ καλά

17. προσιτός, -ή, -ό: (εδώ) που μπορείς εύκολα να αποκτήσεις

18. διεισδύω: μπαίνω μέσα

Εναλλακτικοί τρόποι αξιοποίησης του διδακτικού υλικού

Έτσι, μπορούμε:

- να δημιουργούμε προσδοκίες, έτσι ώστε οι μαθητές να καταλαβαίνουν καλύτερα τι πρόκειται να συμβεί, π.χ. αξιοποιώντας κατά τη γλωσσική διδασκαλία τη θεματική ενότητα «Πειρατεία» (βλ. *Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά* (3), σελ. 83-89) τους ενημερώνουμε ότι θα μιλήσουμε για παλιές και σύγχρονες μορφές πειρατείας και θα εντοπίσουμε τις ομοιότητες και τις διαφορές τους
- να δημιουργούμε κίνητρα στους μαθητές για ν' ακούσουν, να διαβάσουν, να γράψουν ή να πουν κάτι, π.χ. με αφορμή τις πολλές κινηματογραφικές παραγωγές με θέμα τους πειρατές μπορούμε να ζητήσουμε από τους μαθητές να ανακαλέσουν στο μυαλό τους την αμφίεση και τον τρόπο ζωής των πειρατών και να σκεφτούν τι συμβολίζει
- να προκαλούμε το ενδιαφέρον των μαθητών για ένα θέμα, π.χ. παρουσιάζουμε φωτογραφίες, πίνακες ζωγραφικής, τραγούδια κ.ά. που αφορούν την πειρατεία και περνάμε σταδιακά στην ηλεκτρονική πειρατεία του σήμερα παρουσιάζοντας διαφημίσεις (τηλεοπτικές ή φυλλάδια) που αποτρέπουν από την πειρατεία στη μουσική ή στον κινηματογράφο, αλλά επισημαίνοντας και τα οφέλη της ηλεκτρονικής πειρατείας (π.χ. άμεση και δωρεάν πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες που υπάρχουν στο διαδίκτυο)

Εναλλακτικοί τρόποι αξιοποίησης του διδακτικού υλικού

- να εμπλέκουμε τους μαθητές σε μια συζήτηση ζητώντας να πουν τις ιδέες τους ή τις γνώσεις που έχουν γύρω από ένα θέμα, π.χ. σε ομάδες συζητούν για τα «προσόντα» που θα πρέπει να έχει ένας πραγματικός και ένας «ηλεκτρονικός» πειρατής, για τους κινδύνους αλλά και τις ομορφιές της δουλειάς, στη συνέχεια μοιράζονται τις σκέψεις τους με την υπόλοιπη τάξη (βλ. ενότητα 2.4β Συζήτηση)
- να προετοιμάζουμε τους μαθητές για το θέμα που πρόκειται να τους παρουσιάσουμε δίνοντάς τους κάποιες βασικές πληροφορίες που θεωρούνται απαραίτητες για να κατανοήσουν ή/και για να επικοινωνήσουν (π.χ. βασικό λεξιλόγιο σχετικά με τη θάλασσα και τη ζωή των θαλασσινών, τα μέρη ενός πλοίου, την επαγγελματική δεοντολογία των πειρατών κ.ά.)
- με κατάλληλες δραστηριότητες (π.χ. σχετικές ερωτήσεις) να βοηθούμε τους μαθητές να εντοπίζουν τα πιο σημαντικά σημεία ενός κειμένου (στην παρούσα ενότητα οι πιθανές ερωτήσεις θα μπορούσαν να είναι οι εξής: *Με ποια αφορμή εμφανίστηκαν οι πειρατές στην Ευρώπη; Ποια είδη πειρατών γνωρίζεις; Ποιος είναι ο κώδικας συμπεριφοράς των πειρατών; Σήμερα υπάρχουν πειρατές;*)
- να προετοιμάζουμε τους μαθητές για τον τύπο της γλώσσας που θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, π.χ. απλός καθημερινός λόγος κατά την περιγραφή της εμφάνισης ή της συμπεριφοράς των πειρατών, αλλά σύνθετος επίσημος λόγος κατά την τοποθέτησή τους με επιχειρήματα υπέρ ή κατά της ηλεκτρονικής πειρατείας

Εναλλακτικοί τρόποι αξιοποίησης του διδακτικού υλικού

εναλλακτικά

- να δημιουργούμε προσδοκίες, έτσι ώστε οι μαθητές να καταλαβαίνουν καλύτερα τι πρόκειται να συμβεί, π.χ. αξιοποιώντας κατά τη γλωσσική διδασκαλία τη θεματική ενότητα «το αγαπημένο μου επάγγελμα» (βλ. κείμενο «Θέλω να γίνω ναυτικός», *Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά (4)*, σελ. 109-112), τους ενημερώνουμε ότι θα μιλήσουμε για τα επαγγέλματα και για τα σχέδιά τους να ασκήσουν ένα επάγγελμα, όταν μεγαλώσουν
- να δημιουργούμε κίνητρα στους μαθητές για ν' ακούσουν, να διαβάσουν, να γράψουν ή να πουν κάτι, π.χ. τους παρουσιάζουμε οπτικοακουστικό υλικό (φωτογραφίες, DVD και τραγούδια που αφορούν παλιά/παραδοσιακά και σύγχρονα επαγγέλματα)
- να προκαλούμε το ενδιαφέρον των μαθητών για ένα θέμα, π.χ. καλούμε τους μαθητές να σκεφτούν τους λόγους για τους οποίους αγαπούν το συγκεκριμένο επάγγελμα και πόσο φαντάζονται ότι θα αλλάξει μέχρι να μπορέσουν να το ασκήσουν .

Εναλλακτικοί τρόποι αξιοποίησης του διδακτικού υλικού

- να εμπλέκουμε τους μαθητές σε μια συζήτηση ζητώντας να πουν τις ιδέες τους ή τις γνώσεις που έχουν γύρω από ένα θέμα, π.χ. δουλεύοντας σε ομάδες κατηγοριοποιούν τα επαγγέλματα που προτιμά το κάθε μέλος της ομάδας, προσπαθούν να εντοπίσουν τις αλλαγές που έχουν συμβεί στα επαγγέλματα αυτά με τον καιρό (π.χ. *ο ναυτικός που περιγράφεται στο κείμενο του Ανδρέα Καρκαβίτσα είναι ο ίδιος ναυτικός με το σημερινό;*) και στη συνέχεια μοιράζονται τις σκέψεις τους με την υπόλοιπη τάξη (βλ. ενότητα 2.4β Συζήτηση)
- να προετοιμάζουμε τους μαθητές για το θέμα που πρόκειται να τους παρουσιάσουμε δίνοντάς τους κάποιες βασικές πληροφορίες που θεωρούνται απαραίτητες για να κατανοήσουν ή/και για να επικοινωνήσουν (π.χ. προσπαθούμε να τους μεταδώσουμε το πώς συνδέεται η επιλογή επαγγέλματος με τα πρότυπα των νέων)
- με κατάλληλες δραστηριότητες (π.χ. σχετικές ερωτήσεις) να βοηθούμε τους μαθητές να εντοπίζουν τα πιο σημαντικά σημεία ενός κειμένου (στην παρούσα ενότητα οι πιθανές ερωτήσεις θα μπορούσαν να είναι οι εξής: *Πώς εκδήλωνε το μικρό παιδί του κειμένου την αγάπη του για το επάγγελμα του ναυτικού; Πώς μπόρεσε να κάνει τα όνειρό του πραγματικότητα; Πώς πιστεύεις πως συνεχίζεται η ιστορία;*)
- να προετοιμάζουμε τους μαθητές για τον τύπο της γλώσσας που θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, π.χ. τους καλούμε να παρουσιάσουν σύντομα το επάγγελμά τους και να αυτοσχεδιάσουν μία σκηνή από την καθημερινότητά τους στη δουλειά ενημερώνοντάς τους ότι ένα πνευματικό επάγγελμα ενδέχεται να απαιτεί πιο επίσημο και σύνθετο λόγο απ' ό,τι ένα χειρωνακτικό ή ένα επάγγελμα που δεν απαιτεί συγκεκριμένο μορφωτικό επίπεδο.

Πλανήτης Γη: Έτος 2100

Σενάρια τρόμου θυμίζουν οι προβλέψεις των μετεωρολόγων για το μέλλον του πλανήτη. Αν δεν υπάρξουν τολμηρά μέτρα για το φαινόμενο του θερμοκηπίου, σε 100 χρόνια το χιόνι και ο πάγος θα λείψουν ακόμη και από τη Βόρεια Ευρώπη. Αντιθέτως, οι νότιες περιοχές της γηραιάς ηπείρου θα υποφέρουν από ξηρασία.

Πλανήτης Γη. Έτος 2100. Η θερμοκρασία έχει ανέβει. Το 95% του όγκου των πάγων στις Άλπεις έχει εξαφανιστεί. Οι χιονοπτώσεις είναι πολύ πιο σπάνιο φαινόμενο. Οι παγωμένες ρωσικές στέπες και ο παγετός στις σκανδιναβικές χώρες αποτελούν παρελθόν. Το νερό στην Κεντρική Ευρώπη είναι άφθονο, εξαιτίας της τήξης των πάγων. Όμως έτσι ευνοείται η παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας και η γεωργία. Παρόλα αυτά οι ξαφνικές θύελλες καταστρέφουν τις σοδειές. Η στάθμη των νερών ανεβαίνει επικίνδυνα. Τα δάση της Βόρειας Ευρώπης αργοπεθαίνουν. Τα δέντρα τους -συνηθισμένα στο κρύο- δεν αντέχουν τις μεγάλες θερμοκρασίες...

Αντίθετα, στον ευρωπαϊκό νότο η ξηρασία βασιλεύει. Οι υδάτινοι πόροι στις μεσογειακές χώρες στερεύουν. Οι καλλιέργειες περιορίζονται: έλλειψη βροχοπτώσεων. Οι ανάγκες σε ενέργεια αυξάνονται το καλοκαίρι -λόγω κλιματισμού- και μειώνονται το χειμώνα, καθώς ο καιρός είναι πια ζεστός.

Το 1997 ήταν το πιο ζεστό έτος στα χρονικά, από τότε που άρχισαν οι καταγραφές, το 1860. Η μέση θερμοκρασία σε όλη την υδρόγειο έχει αυξηθεί κατά μισό βαθμό σε σχέση με τις θερμοκρασίες της περιόδου 1961-1990. Κύρια αιτία: το φαινόμενο του θερμοκηπίου, αποτέλεσμα της ρύπανσης που σακατεύει το στρώμα του όζοντος, την ασπίδα της γης από την υπεριώδη ηλιακή ακτινοβολία. Άλλη αιτία: το φαινόμενο Ελ Νίνιο που εμφανίζεται κατά διαστήματα στο Νότιο Ειρηνικό και επηρεάζει προς το θερμότερο το κλίμα σε όλο τον κόσμο...

Παίζουμε με ένα αγριεμένο ζώο, λέει παραστατικά ο Δρ Ουάλας Μπρόκερ από το Πανεπιστήμιο Κολούμπια. Το οικολογικό σύστημα της γης είναι πολύ ευαίσθητο και το πείραμα της έκλυσης στην ατμόσφαιρα τεραστίων ποσοτήτων επιβλαβών αερίων –όπως το διοξείδιο του άνθρακα- μπορεί να αποβεί μοιραίο. Σύμφωνα με το Δόκτορα Μπρόκερ, κάθε 110.000 χρόνια το κλίμα της γης αλλάζει θεαματικά μέσα σε διάστημα 10 με 20 ετών.

Αχίλλειος πτέρνα του γήινου κλίματος είναι τα θαλάσσια ρεύματα. Η αύξηση της θερμοκρασίας απειλεί την ομαλή ροή των θερμών θαλάσσιων ποταμών που ζεσταίνουν τις ακτές της Βόρειας Ευρώπης. Αν αυτό γίνει, θα βυθιστούν στο ψύχος όλες οι περιοχές που επηρεάζονται κλιματολογικά από αυτά. Η αποτροπή του εφιάλτη είναι στο χέρι του ανθρώπινου είδους και εξαρτάται από τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Αρκεί να το θελήσουμε.

Παρουσίαση: Αιμίλιος Λιάτσος

Επιμέλεια: Αντιόπη Σωτηρίου

Συμβαίνει στον κόσμο (Βιβλίο μαθητή), σελ. 50

Εναλλακτικοί τρόποι αξιοποίησης του διδακτικού υλικού

- ❑ Αφού διαβάσουν το κείμενο και το κατανοήσουν, να προσπαθήσουν να βρουν τον πιο κατάλληλο και συνοπτικό τίτλο. Οι τίτλοι γράφονται στον πίνακα και η τάξη επιλέγει τον καλύτερο.
- ❑ Τους ζητούμε να μας δώσουν τις λέξεις κλειδιά (όσες ξέρουν) που συνδέονται με το θέμα του κειμένου και τις γράφουμε στον πίνακα. Συμπληρώνουμε εμείς όσες πιστεύουμε ότι πρέπει να ξέρουν για να κατανοήσουν το άρθρο. Τους ζητούμε, δουλεύοντας σε ομάδες, να χρησιμοποιήσουν αυτές τις λέξεις για να πουν τι πιστεύουν ότι μπορεί να περιέχεται στο άρθρο. Κρατούν σημειώσεις στα τετράδιά τους. Εμείς γράφουμε τις απόψεις τους επιγραμματικά στον πίνακα. Αφού μιλήσουν όλες οι ομάδες, τους δίνουμε το κείμενο και τους ζητούμε να βρουν σε τι διαφέρει απ' όσα είπαν.
- ❑ Πριν τους δώσουμε το κείμενο:
 - ✓ τους δίνουμε τον τίτλο και τους ζητούμε να μας πουν σε τι πιστεύουν ότι αναφέρεται το άρθρο
 - ✓ ετοιμάζουμε εμείς μία περίληψη του άρθρου, τους τη δίνουμε και τους ζητούμε να τη διαβάσουν και να την αναπτύξουν

- ❑ τους δίνουμε λέξεις-κλειδιά π.χ. *ξηρασία, φαινόμενο του θερμοκηπίου, τήξη των πάγων, υδροηλεκτρική ενέργεια, υδάτινοι πόροι, έλλειψη βροχοπτώσεων, ατμοσφαιρική ρύπανση* και τους ζητούμε να υποθέσουν και να πουν ποιο μπορεί να είναι το περιεχόμενο του κειμένου. Κατόπιν τους δίνουμε το κείμενο να το διαβάσουν και να βρουν τις διαφορές ανάμεσα στο κείμενο και σ' αυτό που υπέθεσαν
 - ✓ τους δίνουμε μία ή περισσότερες σχετικές φωτογραφίες και τους ζητούμε να μαντέψουν το περιεχόμενο.
- ❑ Για να διευκολύνουμε την κατανόηση ενός κειμένου, και για να εστιάσουν την προσοχή τους σε συγκεκριμένα σημεία, ετοιμάζουμε μερικές ερωτήσεις οι απαντήσεις των οποίων βρίσκονται μέσα στο κείμενο που θα παρουσιάσουμε. Οι ερωτήσεις γίνονται στα σημεία του κειμένου που είναι σημαντικά. Τους ζητούμε να υποθέσουν τις απαντήσεις. Κατόπιν διαβάζουμε το κείμενο ή τους το δίνουμε να το διαβάσουν μόνοι τους και τους ζητούμε να βρουν αν οι απαντήσεις που έδωσαν είναι σωστές. Τους ζητούμε να αναπτύξουν τις απαντήσεις σε περιορισμένου μήκους κείμενο, ώστε να έχουν την περίληψη του κειμένου που διάβασαν και τέλος τους ζητούμε να αναπτύξουν την περίληψη, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν και να εξασκηθούν στο νέο λεξιλόγιο, π.χ. *Πού οφείλεται κατά κύριο λόγο η αύξηση της θερμοκρασίας τα τελευταία χρόνια; Τι προβλέπουν οι επιστήμονες για τις κλιματολογικές αλλαγές;*

Εναλλακτικοί τρόποι αξιοποίησης του διδακτικού υλικού

- Τους δίνουμε έναν αριθμό προτάσεων με τις οποίες συμφωνούν ή διαφωνούν και όταν έρχονται σ' επαφή με το κείμενο πρέπει να καταλάβουν αν είχαν δίκιο ή άδικο, π.χ. *Η μόλυνση του περιβάλλοντος ευθύνεται για τις κλιματολογικές αλλαγές στον πλανήτη μας, Η αύξηση της θερμοκρασίας και η τήξη των πάγων ευνοεί την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας και τη γεωργία.*
- Τους ζητούμε να διαβάσουν το κείμενο και κατόπιν να δώσουν σε κάθε παράγραφο έναν τίτλο βασισμένο στην κύρια ιδέα της παραγράφου. Η τάξη αποφασίζει ποιοι είναι οι πιο κατάλληλοι τίτλοι και προσπαθούν είτε γραπτά (καλύτερα) είτε προφορικά να κάνουν μία περίληψη που θα τη διαβάσουν ή θα την πουν στην τάξη.
- Αν το κείμενο είναι κείμενο μυστηρίου ή παρουσιάζει προβλήματα, ζητούμε από τους μαθητές να διαβάσουν ολόκληρο το κείμενο ή απόσπασμά του και δουλεύοντας σε ομάδες να προτείνουν λύσεις προφορικά.
- Αν θέλουμε να δώσουμε την ευκαιρία στους μαθητές να γνωρίσουν διαφορετικό ύφος, μπορούμε να δώσουμε δύο ή και τρία κείμενα με το ίδιο θέμα γραμμένα από διαφορετικούς συγγραφείς για να βρουν τις διαφορές και τις ομοιότητες και με τη δική μας βοήθεια να αιτιολογήσουν τις απαντήσεις τους.
- Χωρίζουμε το κείμενο σε μικρότερα κομμάτια και τα ανακατεύουμε. Ζητούμε από τους μαθητές να διαβάσουν και να βρουν τη σωστή σειρά των παραγράφων. Φροντίζουμε να υπάρχει κάτι που να τους οδηγεί στη σωστή παράγραφο.

Αξιοποίηση του διδακτικού υλικού με βάση διαφορετικές διδακτικές προσεγγίσεις

- Αντιπαραθετική ανάλυση– αξιοποίηση του γλωσσικού λάθους
- Σημεία απόκλισης (δυσκολία) και σύγκλισης (ευκολία) ανάμεσα στη μητρική γλώσσα και στη γλώσσα-στόχο
- Τα λάθη ενός μαθητή -ανεξαρτήτως ηλικίας-
 - α) διακρίνονται σε **συστηματικά** και **τυχαία** και
 - β) δεν αποτελούν αρνητική ενίσχυση ή αρνητική παρεμβολή· αντίθετα αποτελούν έναν απαραίτητο θετικό παράγοντα (Selinker: 1992).

Λάθη στην προφορά των κινέζων μαθητών της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας

- ❑ Σύγχυση ανάμεσα στα φωνήματα /l/ και /r/.
- ❑ Το φώνημα /r/ δεν υπάρχει στην κινεζική (μανδαρινική).
- ❑ Συμφωνικά συμπλέγματα: η σύγχυση ανάμεσα στα δύο φωνήματα γίνεται ακόμη πιο έντονη, π.χ. *κλίμα-κρίμα*
- ❑ Ανοιχτές συλλαβικές δομές: π.χ. δάνεια από την αγγλική γλώσσα:

Disney > disini, Asprin > asipilini, karaoke > kalaok, bar > ba

Αναμένεται να κάνουν το ίδιο με φωνολογικά δύσκολες λέξεις της ελληνικής που διαθέτουν δύο, τρία ή τέσσερα συμφωνικά συμπλέγματα στη σειρά.

Λάθη στην προφορά των σλαβόφωνων μαθητών της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας

1. /f/ → /θ/

π.χ. *φάλασσα, *φέλω, *φα πάω, *φήκη, *φρανίο

2. /v/ → /δ/

π.χ. *βέντρο, *βεν πάω, *βίνω,

3. /t/ → /θ/

π.χ. *τέλω, *τείος, *τέμα

4. /d/ → /δ/

π.χ. *ντίνω, *ντεν πάω,

5. /g/ → /γ/

π.χ. *γκάτα, *γκαϊντούρι

Λάθη στην προφορά των αλβανών μαθητών της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας

1. [k] → [x]

π.χ. *έκω

2. [c] → [ç]

π.χ. *κέρι, *μακαίρι

3. [g] → [ɣ]

π.χ. *γκάτα, *γκαϊντούρι

4. [t] → [tʃ]

*γκύρω

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΟΝΟΜΑ: Μπιν-Μπιν
ΕΠΩΝΥΜΟ: Τζι

Η πόλη που μένω

Στο Ιωαννίνα έχει λιμνη και έχει
Πολα δέντρα, λουλουδι και πολα
αυτοκινητο, έχει πολα μαχαρι
Η κυρια και ο κυριε ολοι καλο,
και το σχολειο μουλωση, το
Σχολειο έχει πολα παιδια, το Ιωαννίνα έχει πολα σπιτι, Η κυρια
και ο κυριε παιδια ολα μεσα στα οικουακια, έχει χιονι, δεν
είναι πολο, είναι λυθο, έχει θλεχι, έχω δεν μουλωση θλεχι,
και έχει πολα σουπερ-μαρκετ, το μεσα έχει πολα γλυκο
και φαγητο, πορτοκαλαβα, το Ιωαννίνα έχει φαρμακειο μεσο
έχει χιατροι, ο χιατρος είναι καλο, και το νοσοκομειο, το
μαχαρι, έχει μαγαθιο μεσο έχει πολα φρουτα και μαγαθις,
ο φουρνος έχει πολα ψωμι και λουρακια, κρακεσαν, τυρελλιτα
και φουρναρας, το κρεσπωλαιο έχει κρεσας και κρεσπολεις
το ψοφαδικο έχει ψαρι και ψαρας, το Ιωαννίνα έχω πολο
μουλωση

Γραπτό κινέζου
μαθητή

Εστίαση στη γραμματική μορφή

- Η εστίαση στη μορφή (focus on form) → ο «ενδιάμεσος χώρος» ανάμεσα στα θέματα εργασίας που έχουν «μορφολογικό προσανατολισμό» (“structure-oriented tasks”) και στα «επικοινωνιακά θέματα εργασίας» (“communication-driven tasks”).
- Η πρόκληση για το διδακτικό υλικό είναι να μπορέσει να εξισορροπήσει τις δυνατότητες προσήλωσης των μαθητών ανάμεσα στην επικοινωνία και τη δομή της γλώσσας με τέτοιο τρόπο ώστε «ούτε η επικοινωνία ούτε η δομή να κυριαρχούν το ένα εις βάρος του άλλου».

Στρατηγικές εκμάθησης

- Το ίδιο το διδακτικό υλικό μπορεί να «υποβάλει» συγκεκριμένες στρατηγικής εκμάθησης, π.χ. οπτικοποίηση εννοιών ή παρουσίαση σημασιολογικών χαρτών.
- Ο εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει το υλικό του με βάση τις στρατηγικές εκμάθησης που θέλει να αξιοποιήσει, π.χ. *μάντεμα σημασίας από τα συμφραζόμενα, παρατήρηση, μορφολογικός τεμαχισμός, χρήση λεξικού, κ.ά.*

Διδασκαλία του περιεχομένου μέσω της γλώσσας (CLIL: Content-based Learning Language Instruction)

- Χρησιμότητα:
 - Ανάπτυξη τόσο των επικοινωνιακών όσο και των ακαδημαϊκών δεξιοτήτων των μαθητών

**Ευχαριστώ πολύ για την
προσοχή σας :-)**